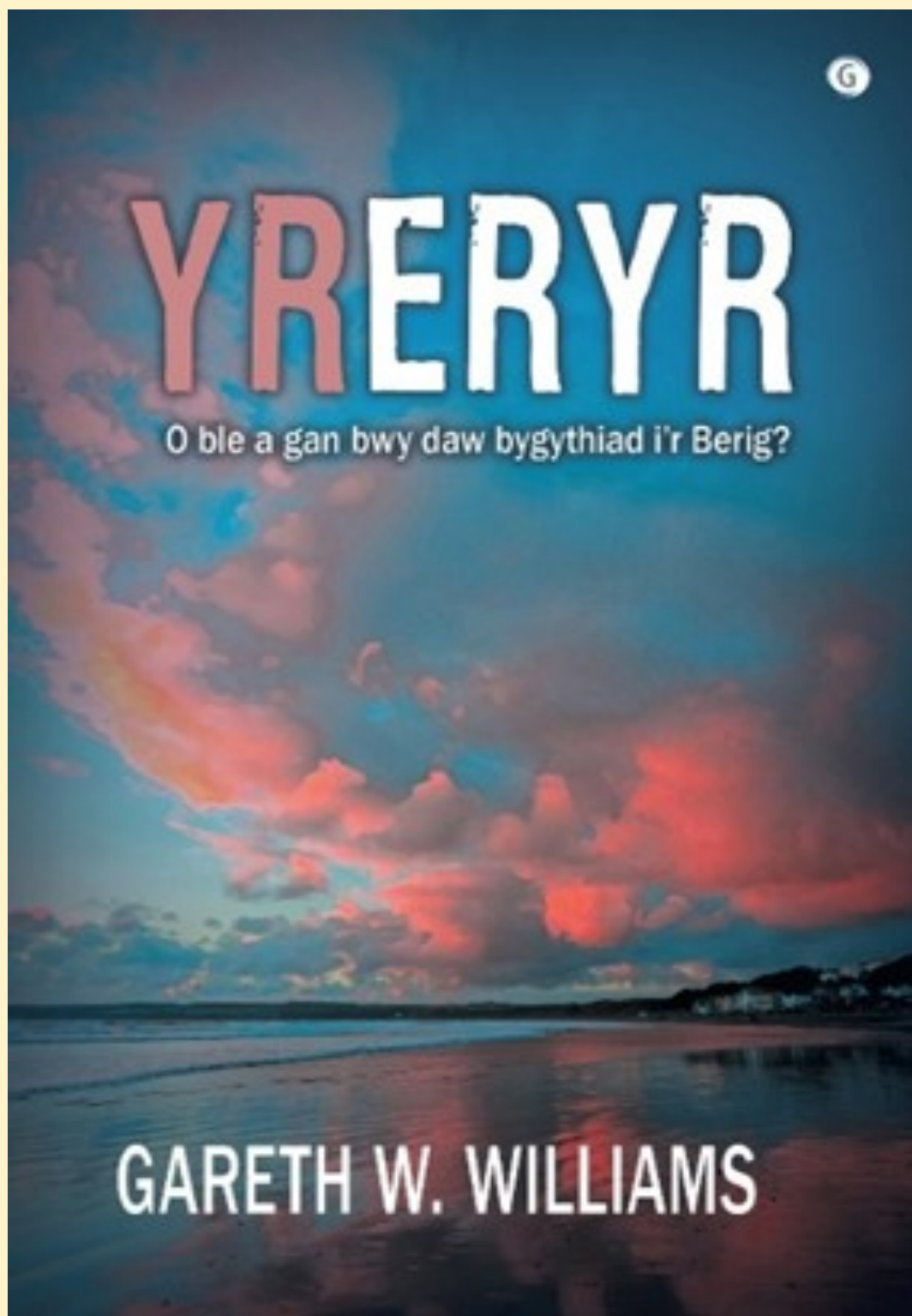

PWYLLGOR A SWYDDOGION

Cadeirydd: Robert Dutt

Ymgynghorydd: Ann Lewis

Trysorydd: Eyron Thomas e.thomas119@btinternet.com

Golygydd: Ben Jones benamary2000@yahoo.co.uk 02920 862428 07891916046

Ysgrifennydd: Marian Fairclough faircloughme@aol.com 02920 885151

Ysgrifennydd Cofnodion: Ann Lewis

Golygydd Llundain: Mary Jones

Cynorthwy-ydd: Jan Penney

Dosbarthu: Mary Jones

Ieuenctid: Morgan Roberts, Swyddog Prosiect Llais, **Hysbysebion:** Huw Rowlands, Menter Iaith

Y Pwyllgor: Eirlys Thomas, Gareth W. Williams, Dilys Williams, Dafydd Islwyn

e-bost: Golygydd@papurcwmni.cymru **Gweplyfr/ Facebook:** Papur Bro Cwmni

Gwefan: menter.caerffili.cymru/

Croesawir erthyglau gan unrhyw un ond iddynt gyrraedd desg y Golygydd cyn 20fed diwrnod y mis cyn cyhoeddi.

Cedwir yr hawl i gwtogi neu newid erthyglau neu luniau yn unol â gofynion golygyddol.

Argraffir gan Tower Print, Uned 12a, Ystâd Ddiwydiannol Tŷ Bedwas, Caerffili, CF83 8DW

Allforio Anghydfurfiaeth

Allfudwyr yn mynd â'u Capeli i'r Byd Newydd

Darlith yn Saesneg gan **Bill Jones**

Athro Emeritws, Hanes Modern Cymru, Prifysgol Caerdydd

Dydd Mercher 9Mai 9fed, 7yh

Eglwys Ddiwygiedig Unedig y Ddinas Windsor Place, Caerdydd

Tocynnau o flaenllaw £5, gan Llyfyrfa "Churches Together", Windsor Place

Oedfaon Mis Mai

Bedyddwyr Tonyfelin

6ed 10.30 : Bethel 6.00 : Dr Cyril Smith (yn Tonyfelin)

13ydd 10.30 : Parch Ray Vincent 6.00 : I'w drefnu

20fed Dim oedfaon : Ras 10k Caerffili yn cau'r ffyrdd

27fed Bethel trwy'r dydd

Capel y Groeswen

Dydd Sul 13eg o Fai

3:00 o'r gloch

Parch Teify Ebenezer

Annibynwyr, Bethel

6ed 10.30 : Dr Eirian Dafydd

13ydd 10.30 : Parchg. Dafydd Henri Edwards

20fed 10.30 : Dim oedfaon :

Ras 10k Caerffili yn cau'r ffyrdd

27fed 10.30 : Eirwen Richards 6.00 i'w gyhoeddi

Penuel, Rhymni

Mr Geoff Leyshon

Dr. Gwynfor Jones

Rhydd

Parch Evan Morgan

Yr Eryr : Gareth W Williams

Dyma'r drydedd nofel yn y gyfres am y cyn-dditectif Arthur Goss a'i berthynas â chymuned berffaith tref fach y Berig ar lannau Bae Ceredigion.

Erbyn hyn, nid yw pethau cystal yn y Berig; trwy gyfres o ymosodiadau mae rhywun yn ceisio dinistrio enw da'r cwmni sy'n gyfrifol am redeg y lle. Tynnir Goss i mewn i'r helynt trwy ei berthynas â Branwen Brân, pennaeth y cwmni, ond caiff hefyd nifer o lythyrau dienw sy'n ennyn ei chwilfrydedd.

Fel yn y ddwy nofel flaenorol, sef **Y Llinach** a **Y Teyrn**, mae'r stori yn symud yn gyflym a gafaelgar a'r cymeriadau yn effeithiol a chredadwy. Dyma nofel sy'n ddifyrwch pur i'w darllen ond mae'n codi ambell gwestiwn diddorol hefyd. Creodd y teulu Brân gymuned berffaith yn y Berig : dim diweithdra, popeth yn raenus a phawb yn siarad Cymraeg. Ond beth oedd y pris a dalwyd am gyflawni hyn i gyd ac a yw'r canlyniad yn cyfiawnhau'r dulliau a

ddefnyddiwyd?

Codir nifer o faterion eraill am fywyd Ceredigion yn ein cyfnod ni – y mewnfudwyr, marchnata cyffuriau, effeithiau twristiaeth.....Mae digon i ysgogi trafodaeth ddwedwn i!

Os nad ydych wedi darllen **Y Llinach** a **Y Teyrn**, mae'r cyhoeddwyr, Gwasg Gomer, yn pwysleisio nad oes angen darllen y ddwy nofel flaenorol er mwyn mwynhau **Yr Eryr**. Mae hyn yn wir i raddau ond ar y llaw arall pam eich amddifadu eich hun o bleser? Ewch am y *box set*!

Bydd y Clwb Darllen yn trafod llyfr Gareth yn eu cyfarfod ar yr 2ail o Orffennaf am 2:00 y.p. â'r awdur ei hun yn bresennol. Galwch mewn i Ail Lawr y Llyfrgell yng Nghaerffili i ymuno â ni.

Cwmni Cwm Ni

Rhagbrawf Eisteddfod Genedlaethol Caerdydd 2018

Wrth Aros Rufus

Safle'r Gwyndy, Ysgol Gyfun Cwm Rhymni

Nos Lun, 21ain o Fai

7:30

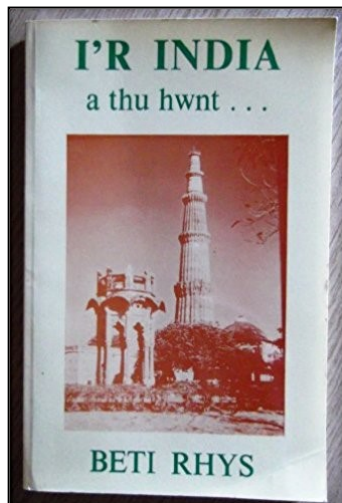
£3

Dewch i'n Cefnogi

Cofio Un Fenyw Arbennig

Eleni byddwn yn cofio yn arbennig am y rhai a frwydrodd i ennill y bleidlais i fenywod – ac am y rhai a fanteisiodd ar y cyfleoedd newydd a gawsant yn ystod y ganrif ddiwethaf. Yma y byddaf yn cofio am un Gymraes fach arbennig.

Mae tipyn o sylw wedi cael ei roi yn ddiweddar

i'r hyn a elwir 'crowd funding', a ystyrir yn ffenomenon newydd a ddatblygodd gyda'r cyfryngau torfol newydd. Ond 'nôl ym 1950, defnyddiodd un fenyw fentrus y dull hwn o godi arian er mwyn sefydlu siop lyfrau

yng Nghaerdydd. Beti Rhys oedd ei henw. Roedd yn gyfnither i 'mam, ac yn ffrind annwyl i mi.

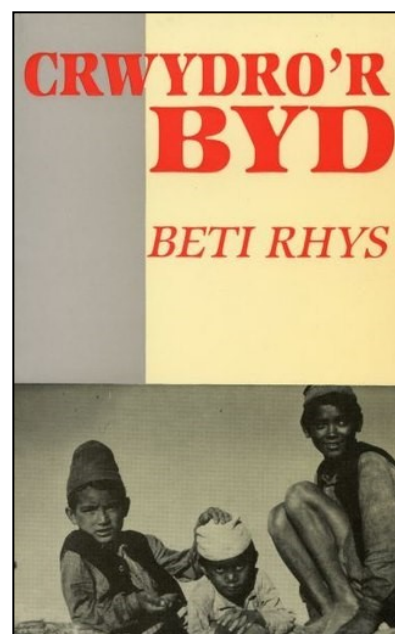
Enillodd Beti radd yn y Gymraeg ym Mhrifysgol Cymru Caerdydd, a gradd MA yno hefyd. Aeth wedyn i ddysgu mewn ysgolion uwchradd, ond ni chafodd lawer o hwyl ar hynny. Roedd ei dileit ym myd llyfrau, a phenderfynodd fentro ar sefydlu siop lyfrau fyddai'n cwrdd â gofynion myfyrwyr colegau Caerdydd.

Nid oedd llawer o arian gyda hi wrth gefn – gweinidog oedd ei thad – ac felly fe drodd at ei pherthnasau a'i ffrindiau, gan ofyn iddyn nhw gyfrannu'n ariannol at y fenter. Gofynnodd am £5 neu £10 gan bob un, a chan fod gan Beti bersonoliaeth hoffus ac annwyl (yn ogystal â meddwl busnes da) nid yw'n syndod bod ganddi lawer o ffrindiau, a bod y rheiny'n barod i'w chefnogi.

Rhentodd siop yn Arcêd y Castell, yng nghanol y ddinas, lle mae un rhan o *Troutmark Books* heddiw. Rhoddodd yr enw '*University Bookshop*' ar y busnes – arwydd clir o brif faes y siop. Roedd cysylltiadau da gan Beti gyda'r brifysgol, a sicrhodd fod y llyfrau gosod perthnasol ganddi, a'r fersiynau diweddaraf o lyfrau testun. Llwyddodd y fusnes yn aruthrol,

ond mae dau lawr i'r siop, ac ar y llawr isaf roedd stoc helaeth o lyfrau Cymraeg. Yno hefyd roedd calon busnes Beti. Roedd hi'n Gymraes i'r carn, ac am hybu'r iaith a'r diwylliant ym mhob ffordd y gallai. Yn fuan iawn daeth y siop fach yn ganolfan gymdeithasol i Gymry Cymraeg y ddinas. Byddant yn dod yno i brynu nofel ddiweddaraf Islwyn Ffowc Elis efallai, neu gyfrol o farddoniaeth, ac yna'n aros i drafod y gwaith gyda Beti, oedd nid yn unig yn hyddysg yn 'y Pethe' ac yn nith i'r Archdderwydd Dyfed, ond hefyd yn frwdfrydig dros lenyddiaeth ac yn meddu ar feddwl chwim a gwreiddiol wrth ei gwerthuso.

Erbyn y 1960au roedd Beti yn dechrau troi ei golwg at feysydd newydd. Er iddi lwyddo i sefydlu busnes mor ffynnianus, ac i agor ail siop gerllaw'r Amgueddfa, roedd yn barod am her newydd.

Dechreuodd sôn am werthu'r fusnes, a defnyddio'r arian i deithio'r byd. A dyna beth a wnaeth. Ym 1968, a hithau newydd gael ei phenblwydd yn 60, gwiredodd ei breuddwyd. Gwerthodd y siop, a phrynodd docyn i deithio ar fws o Lundain i'r India.

Aeth ymlaen i deithio'r byd i gyd, gan ysgrifennu a darlithio am ei theithiau – ond cewch ddarllen ei hanes yn y llyfrau hynny. Am y tro, digon yw cofio am un o blith holl fenywod mentrus a galluog Cymru – y rhai a gafodd y bleidlais am y tro cyntaf pan oedd Beti eisoes yn ddeg oed!

Dr Elin Jones

Teisen Banana, Gyrfa gyda'r Bwrdd Glo, ac Eirlys

Ganol fis Chwefror, cawsom Gyfarfod Blynnyddol Canolfan Siloh. Ar ôl gyfnod o weddi agored yn y neuadd ar y themau 'Carcharorion', 'Cymru' a 'Cymuned', cawsom baned a theisen banana cyn troi at yr agenda. Dechreuodd y cyfarfod gyda Sheila Burridge yn rhannu atgofion am ei gyrfa gyda'r Bwrdd Glo yn yr ardal leol ers y 1960au. Mae hi bellach yn cadeirio'r pwyllgor 'Coal Board Social Group' sy'n cwrdd yn Siloh i drefnu gweithgareddau cymdeithasol i bobl leol oedd yn arfer gweithio yn y diwydiant. Gobeithiwn roi tipyn o'i hatgofion yn fuan mewn fideo ar ein gwefan www.siloh.co.uk.

Ar ôl gwasanaethu'r pwyllgor yn ddiwyd ers sefydlu'r Ganolfan yn 2004, daeth hi'n amser ffarwelio ag Eirlys Thomas, sydd bellach â dyletswyddau ychwanegol fel mam-gu ers genedigaeth ei hŵyr diweddaraf. Cyflwynwyd crefftwaith gan Sian Bates iddi (cyn-aelod arall o'r pwyllgor, sy'n parhau i fod yn brysur gyda'r Ystrad Mynach Quilters bob wythnos yn y Ganolfan), ynghyd â cherdyn gyda llun o Lili Wen Fach / Eirlys arno, wrth gwrs! Diolchwn i Eirlys am ei chefnogaeth i'r fenter, a dymunwn bob llawenydd a bendith iddi hi a Gwilym wrth i'r teulu dyfu. (Y mae'r llun yn dangos aelodau'r pwyllgor oedd yn bresennol - ar wahân i un oedd yn tynnu'r llun!).

Tamsin Llwyd Graves

Cronfa Glyndŵr

Braint i Gronfa Glyndŵr yw cael cyhoeddi mai Cennard Davies o Dreorci yw Llywydd Anrhydeddus newydd y Gronfa. Bydd yn olynu'r Arglwydd Gwilym Prys Davies, un o sylfaenwyr y Gronfa, a fu farw llynedd.

Brodor o Gwm Rhondda yw Cennard Davies a dderbyniodd ei addysg yn Ysgol y Porth cyn graddio o Brifysgol Abertawe. Bu'n darlithio yng Ngholeg Addysg Caerdydd ac yna yn Bennaeth Astudiaethau Ieithyddol ym Mhrifysgol Morgannwg. Mae'n adnabyddus ledled Cymru fel arweinydd ac arloeswr ym maes Cymraeg i Oedolion a chyhoeddodd nifer o lyfrau ar gyfer dysgwyr. Roedd yn adnabyddus iawn fel un o diwtoriaid Catchphrase ar Radio Wales.

Yn y Rhondda, ymgyrchodd dros addysg Gymraeg am ddegawdau a bu'n Gadeirydd Cenedlaethol Mudiad Ysgolion Meithrin yn y saithdegau. Bu'n gynghorydd sir ac yn weithgar iawn yn ei gymuned gyda phapur bro *Y Gloran*, Cymdeithas Gymraeg Treorci a gyda chapel Hermon.

Dwedodd Catrin Stevens, Cadeirydd Cronfa Glyndŵr, am y penodiad, "Rydym wrth ein bodd fod Cennard Davies wedi cytuno i dderbyn ein gwahoddiad i fod yn Llywydd Anrhydeddus. Mae parch aruthrol iddo ledled Cymru am ei gyfraniad amhrisiadwy i Gymru a'r Gymraeg. Bydd yn gaffaeliad mawr i'r Gronfa wrth i ni geisio 'gwneud gwahaniaeth' i addysg cyfrwng Gymraeg a chyfrannu at y nod o gael miliwn o siaradwyr Gymraeg erbyn 2050."

Prif nod Cronfa Glyndŵr yw hyrwyddo addysg Gymraeg trwy gynnig grantiau bychain i gylchoedd meithrin, ysgolion unigol a mudiadau eraill sy'n gwneud gwaith i ddatblygu addysg Gymraeg. Gellir gweld manylion llawn ar y wefan - <http://www.cronfaglyndwr.cymru/>.

Catrin Stevens

Y Gynhadledd

Yn ystod wythnos olaf mis Mawrth bob blwyddyn, mae nifer o geir o bob cwr o Gymru i'w gweld yn ymlwybro tuag at Aberystwyth. Eu pwrpas? Cyfarfod Cenedlaethol Papurau Bro Cymru (neu CCPBC o hyn ymlaen am reswm amlwg). Felly draw â ni i Westy'r Parc mewn da amser i goffi am ddeg. Dyma ein pedwerydd tro i'r CCPBC ac mae yno rai wynebau sy'n gyfarwydd erbyn hyn. Mae dros hanner cant o bapurau bro led led Cymru a llawer ohonynt yn dathlu cyhoeddi eu pedwar canfed rhifyn. Nid cyddigwyddiad yw hwn. Yn ystod Eisteddfod Caerdydd 1978 aeth "Y Dinesydd" ati i gyhoeddi rhifyn BOB DYDD yn ystod wythnos yr Ŵyl gan ysbrydoli sawl ardal i sefydlu eu papurau eu hun

Wedi croesi Bwlch Nant yr Arian mae Aberystwyth yn agosáu a'r peth cyntaf i'w wneud yw mynd i westy'r Belle Vue, ein llety am ddwy noson. Os nad ydych wedi eistedd wrth ffenest y Belle Vue am saith o'r gloch ym mis Mawrth, gyda glased o win, dydych chi ddim wedi byw. Mae un o ryfeddodau Cymru ar fin dechrau, sef sioe'r drudwy yn ymgasglu cyn clwydo o dan y pier. Am hanner awr mae'r nifer yn cynyddu ac yn gweu patrymau anhygoel yn erbyn y machlud. Yn werth ei weld yn sicr, ac yn rheswm digonol i gael hoe yn y dref yn ystod y gwanwyn.

Y bore canlynol, bu'n rhaid canolbwyntio ar brif amcan y trip, sef Cyfarfod Cenedlaethol Papurau Bro Cymru (neu CCPBC o hyn ymlaen am reswm amlwg). Felly draw â ni i Westy'r Parc mewn da amser i goffi am ddeg. Dyma ein pedwerydd tro i'r CCPBC ac mae yno rai wynebau sy'n gyfarwydd erbyn hyn. Mae dros hanner cant o bapurau bro led led Cymru a llawer ohonynt yn dathlu cyhoeddi eu pedwar canfed rhifyn. Nid cyddigwyddiad yw hwn. Yn ystod Eisteddfod Caerdydd 1978 aeth "Y Dinesydd" ati i gyhoeddi rhifyn BOB DYDD yn ystod wythnos yr Ŵyl gan ysbrydoli sawl ardal i sefydlu eu papurau eu hun

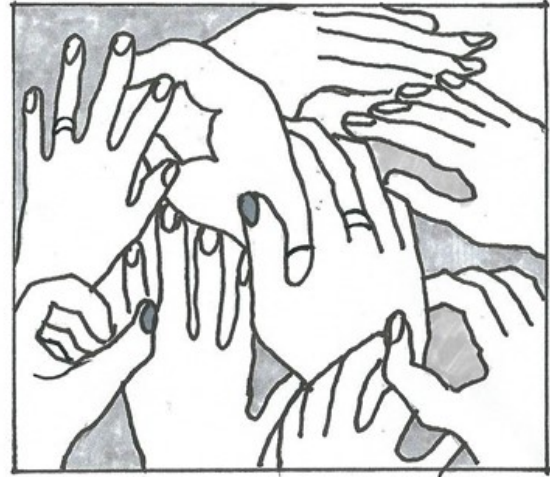
Yn ystod coffi roedd cyfle cyfnewid ôl-rifynnau. Mae pawb eisiau mynd adre â chasgliad o bapurau er mwyn cael syniadau gosod a chynnwys. Yr hyn sy'n syndod yw faint o amrywiaeth sydd: rhai mewn lliw i gyd; rhai mewn du a gwyn; rhai â thri deg pedwar tudalen a rhai â chyn lleied ag un deg dau. A dyma ni'n dechrau trafod problemau sy'n wynebu'r bobol ryfedd hyn sy'n chwysu am oriau dros gyfrifiadur wrth gynhyrchu papur bob mis. Mae'r problemau mor amrywiol â'r ardaloedd eu hun. Mae mannau gwledig yn dioddef achos bod siopau bach y pentref lle arferent werthu eu papurau yn lleihau. Hefyd mae archfarchnadoedd yn methu gwerthu gan nad oes i'r papurau "bar code". Mae llawer o'r papurau yn dibynnu ar fusnesau sy'n siarad Cymraeg ac yn talu am hysbysebu. Eraill yn rhedeg Clwb Cant, neu hyd yn oed Glwb Dau Gant. Roedd hi'n syndod clywed bod rhai'n talu am gysodi neu hyd yn oed golygu. Newyddion da felly oedd clywed fod grant Llywodraeth Cymru wedi'i sicrhau am flwyddyn arall.

Posau'r Plant

gan Mary Jones

Ydych chi'n gallu dod o hyd i'r NAW gwahaniaeth rhwng y ddau lun yma sy'n dathlu
DYDD EWYLLYS DA?

Ar dudalen gefn y papur mae cerdyn DYDD
EWYLLYS DA i chi ei thorri allan.

Dyma enwau TRI ar DDEG o bobol y gallech chi yrru
cerdyn iddyn nhw.

CYMYDOG	TAD	WNCWL	MAM	ANTI
MAMGU	FFRIND	TADCU	ATHRO	
CEFNDER	BRAWD	CHWAER	ATHRAWES	

Mae'r atebion ar waelod Colofn y Dysgwyr ar dudalen 17

Mae'n debyg mai ffawd pob papur yw naill ai colli darllenwyr, neu eu bod yn aros yn eu hunfan. Cafwyd sawl syniad ar gyfer cynyddu cylchrediad, megis cynnig y papur ar y We. Diwedd y gân yw bod yn rhaid prynu eich papur bro i'w gefnogi neu mae'n mynd i ddiflannu. Doedd dim un ohonynt yn costio mwy na phunt, sef £10 y flwyddyn - arian bach iawn i gynnal traddodiad eithaf newydd ond unigryw ein gwlad.

Pwnc arall a ddaeth i'r wyneb oedd y Mentrau Iaith. Dim ond nawr mae rhai yn ystyried cydweithio gyda'u Menter leol. Efallai fod "Cwmni" ar flaen y gad yn hyn o beth.

Yn ystod sesiwn y prynhawn cafwyd cyflwyniad ar ddeddfau newydd ddiogelu data (GDPR) sy'n dod i rym ar y 25ain o Fai. Deunydd pwysig ond braidd yn drwm wedi bwffe blasus. Roedd sawl pen i'w gweld yn disgyn ar sawl brest.

Ar ôl gadael Llety'r Parc roedd hen ddigon o amser i weld arddangosfa canmlwyddiant Syr Kyffin Williams yn y Llyfrgell Genedlaethol. Bydd hwn i'w weld hyd at ddiwedd mis Awst ac mae'n sicr yn werth ymweliad. Yr unig arddangosfa ar ôl i'w gweld oedd y drudwy uwch ben y pier. Iechyd da, Aberystwyth, tan yr un adeg y flwyddyn nesa.

gan Mary Jones

Teithiau Bwced 3

Gareth W. Williams

Mae rhybudd iechyd ar yr erthygl hon, sef ei bod hi'n siiiiiriosli athronyddol.

Glywsoch chi erioed am ddamcaniaeth y chwe gradd o arwahanrwydd (*six degrees of separation*)?

Wel y syniad ydy nad oes, ar y mwyaaf, ond chwe cham yn gwahanu un person oddi wrth berson arall neu rywle i rywle arall yn y byd neu rywbeth â rhywbeth arall. Dyma'r ffordd y mae peiriannau chwilio cyfrifiaduron yn gweithio yn ôl pob sôn. Sdiciwch gyda fi!

Wel, fe wnaeth rhyw broffesor yn Harvard roi parcel i amryw bobol mewn lleoedd anghysbell rownd y byd gyda'i gyfeiriad ef ar bob parcel. Rhaid oedd i'r parcel gael ei drosglwyddo o law i law heb fynd drwy'r post; rhywun oedd yn adnabod rhywun oedd yn adnabod rhywun, ac yn y blaen, e.e. brodor gwledig o Botswana → Nyrs lleol → Meddyg yn y Brifddinas → Yn adnabod meddyg arall yn mynd i America → Ffrind y meddyg yn adnabod rhywun yn mynd i Boston a → chyrraedd y proffesor. Bingo! (5/6 cam) Doedd byth mwy na chwe dolen gyswllt. Yn dal gyda fi?

Roedd taith ar y bws ar ddiwrnod heulog ym mis Mai diwethaf o Gwbert (ger Aberteifi) i Nelson (ar y *bus pass*) yn gyfle i wirio'r ddamcaniaeth.

Ddechreuodd pethau ddim yn rhy dda; doedd y Cardi Bach ddim yn dechrau ei wasanaeth tan ddiwedd mis Mai er bod gwybodaeth y we yn tystio'n wahanol a rhaid oedd i mi gael liffi i Sgwâr Ffinch yn Aberteifi i'r ail gam a dal bws Brodyr Richards i Gaerfyrddin; rhyw ddeugain milltir trwy ddyffrynnoedd deiliog Ceredigion a Sir Gâr.

Roedd hi'n daith o ryw ddwy awr gyda'r bws yn cordeddu trwy Drefach Felindre a Henllan a stopio yng Nghynwyl Elfed i ryw fenyw ymweld â'r tŷ bach. Wn i ddim os mai'r *comfort break* hwn achosodd i ni gyrraedd yn hwyr ond methais y cysylltiad uniongyrchol ag Abertawe. Hei ho, medde fi a daliais y bws nesaf i Lanelli.

Roedd y daith honno'n dipyn o *Magical Mystery Tour* hefyd gyda'r bws yn mynnu mynd â fi trwy bentrefi nad oeddwn i ond wedi clywed amdany'n nhw ar sgôrs rygbi prynhawn Sadwrn; lleoedd egsotig fel Crwbin a Phontyberem ond o leiaf gwelais y plac glas ym mhentref Bancffosfelen yn nodi lle ganwyd Annette Dutt. Roedd y bws yn dal i ddilyn trywydd igam-ogam iawn yn chwilio am deithwyr a minnau'n dechrau blino gyda'r ffaith nad oedd y gyrrwr yn gwerthfawrogi pwysigrwydd fy nhaith athronyddol ond cyrraedd wnaethon ni o fewn hwyr a rhawd y tu allan i Ganolfan Elli yn Llanelli. (Fu yna Sant Elli erioed, dywedwch?) Roedd y daith i Abertawe wedyn yn gymharol syml ac roedd cystrawen greadigol y Gymraeg ar yr hysbysebion ar furiau'r bws yn beth difyrwch cyn cyrraedd yr hangar o orsaf bysiau ger Tesco. Mae'r adeilad fel Heathrow, myn diawl, ond does dim rhaid i chi **dal**u i fynd i'r tŷ bach yn Heathrow. Hy! Gallwn aros am fy nghysylltiad â Chaerdydd a gwyllo bysiau yn mynd a dod o Sgiwen a Fforest Fach, Castell Nedd a Phort Talbot; y fath hwyl! Pedwar cam hyd yn hyn.

Roedd y bws i Gaerdydd yn mynd ar hyd y draffordd; wehe! Brys o'r diwedd, heblaw am ryw 'arallgyfeiriad' bach ger Pencoed i godi **neb**. Ymlaen trwy'r Bae ac i ganol Caerdydd a chwydu'r teithwyr allan i'r ddinas ar waelod Heol y Santes Fair. *'Thanks Drive,'* medde fi wrth y gyrrwr surbwch ar y ffordd allan. (*Drive* ydy enw pob gyrrwr bws.)

Mae llwyddo dal bws yng Nghaerdydd ar hyn o bryd yn dipyn o orchest. Mae'r mannau cychwyn ar gyfer gwahanol siwrneiau yn gyfrinach sy'n hyddysg i ddedhol rai yn unig a rhaid i mi gyfaddef yr aeth y ffidil i'r to yn gyflym iawn wrth feddwl am ddal bws i'r cymoedd. Roedd hi'n

saith awr ers i mi gychwyn ar fy nhaith. Y Trên amdani 'te. Trên i Ystrad Mynach? Dim siawns, ond roedd trên i Gaerffili. Haleliwia! Ar fin cyrraedd noddfa. Gallai'r wraig ddod i'm nôl, **yn y car**.

Nawr 'te, fuoch chi'n cyfri? Chwe cham yn barod a ddim adref eto.

Troais i edrych yn ôl ar orsaf Caerffili wrth aros am achubiaeth a gweld yr arwydd (yn y llun) uwchben y platfform. Deuthum i'r casgliad ysgubol nad oedd trafndiaeth gyhoeddus yn rhywbeth sy'n mynd i ufuddhau i reolau gramadeg nac i fympwy rhyw broffesor o Harvard.

Cyrhaeddodd y wraig. Whew!

LLYWELYN AP GRUFFUDD A CHAERFFILI

Wel, dechreuodd ef i gyd pan gerddais i mewn i siop yng Nghonwy. Yr un gyda siwt o arfogaeth tu allan. Fe welais i'r arwydd a oedd yn dweud, 'Darganfod yr hanes tu ôl i'ch enw'. Felly, prynais i'r cerdyn yn dweud bod 'Griffiths' yn dod o'r hen enw 'GRUFFUDD' efallai mor bell yn ôl â Llywelyn ap Gruffudd. WOW! Teulu ife!

Dechreuodd hyn i fi feddwl. Dwi'n byw yn Sir Gaerffili, wnaeth 'Llew' (dwi'n gallu ei alw e'n hyn nawr, dyn ni'n perthyn wedi'r cyfan) erioed ymweld â Chaerffili tybed?

Wel yn ôl Gwynfor Evans yn ei lyfr 'Mae Hen Wlad Fy Nhadau', do, wir. Ond doedd ei ymweliad e ddim yn gyfeillgar. Daeth e er mwyn helpu Gruffydd ap Rhys, oedd yn rheolwr lleol ar y pryd, oherwydd bod y teulu de Clare (Normanaidd) yn hawlio tiroedd Senghennydd. Ond, o gwmpas yr un pryd, roedd y barwniaid yn dadlau gyda'r Brenin. Felly, cymerodd Llywelyn fantais o'r sefyllfa hon, yn symud ei fyddin lan Cwm Wysg, gan gymryd 'nôl rhai o diroedd Brycheiniog. Cyrhaeddodd Llywelyn ogledd Morgannwg erbyn diwedd 1267. Gan bryderu am y sefyllfa, dechreuodd Gilbert de Clare adeiladu caer newydd yng Nghaerffili ar Ebrill 11fed 1268, er mwyn ei amddiffyn yn erbyn Llywelyn. Yn ystod haf 1268 goresgynodd Llywelyn ogledd Senghennydd. Felly trefnodd y Brenin gadoediad rhyngddyn nhw, ond llusgwyd hyn ymlaen am ddwy flynedd. O'r diwedd, collodd Llywelyn ei amynedd, ac ymosododd lluoedd Llywelyn ar y gaer oedd newydd ei hadeiladu, gan ei llosgi i lawr. Erbyn mis Hydref 1270, dechreuodd Gilbert de Clare ailadeiladu'r castell, gyda'r canlyniad i Llywelyn ap Gruffudd ddechrau paratoi at ryfel. Ond unwaith eto ymyrrodd y Brenin. Roedd Llywelyn wedi derbyn addewid gan y Brenin i gyflafareddu rhyngddyn nhw yn y dyfodol dros berchnogaeth Caerffili ac ardal Senghennydd.

Ond wrth gwrs, ni ddigwyddodd hyn. Aeth Gilbert de Clare ymlaen i adeiladu'r castell dyn ni'n nabod heddiw.

Trueni, oherwydd gallai'r enw fod wedi bod yn 'CASTELL GRUFFUDD CAERFFILI'.

Stephen Griffiths, Dysgwr Uwch Hyfedredd

Gwledda Gyda Merched y Wawr!

Fel cangen, cawn wledda'n fisol ar wybodaeth a sgiliau ein siaradwyr, ar gynnwys ein cylchgrawn *Y Wawr*, ac ar gwmni da hefyd - ond dros y mis diwethaf buon ni'n gwledda yn wir ystyr y gair!

Dechreuon ni ar Fawrth 21, gyda chinio ym mwyty *Bistro 8* yn Y Coed Duon. Penderfynon ni eleni gynnal rhai o'n cyfarfodydd yn ystod y dydd, yn hytrach nag yn y nos, a dyma un o'r cyfarfodydd 'liw dydd' newydd. Lle difyr iawn yw *Bistro 8* – hen dafarn y '*Rock and Fountain*' ger afon Sirhywi ar gyrion y dref. Daeth criw da at ei gilydd yn y maes parcio, a mynd mewn i'r tŷ gyda'n gilydd.

Roedd fel tŷ mewn stori tylwyth teg – popeth yn ei le, tân braf yn llosgi ar yr aelwyd, ond dim enaid byw yno. Gan ddilyn sŵn lleisiau yn y pellter, mentrodd cwpl ohonom i fyny'r grisiau, a darganfod bwyty prysur yno! Roedd hwn dan ei sang, a bord hir wedi ei gosod ar ein cyfer mewn estyniad o wydr yng nghefn yr adeilad. Ac yna gawsom bryd blasus, wedi ei weini gan bobl o gig a gwaed wedi'r cyfan!

Cawsom gyfle i wledda ar rifyn diweddaraf *Y Wawr* hefyd, fel y gwelwch yn y llun. Ond cawsom wledd o hanes ar ben hynny, wrth i'n llywydd, y Dr Elin Jones, adrodd hanes y Siartwyr yn yr ardal. Roedd Y Coed Duon yn un o ganolfannau'r mudiad, ac mae Pont y Siartwyr ym mhen ucha'r dref yn gofeb deilwng iawn i'r ymgyrchwyr hynny dros y bleidlais. Roedd menywod Y Coed Duon yn gefnogol iawn i'r mudiad, felly roedd yn dda gennym ni gofio ein hen famau ym mlwyddyn dathlu canmlwyddiant rhyddfrenio menywod.

A'r ail wledd? Wel, gwledd frethyn cartref go iawn oedd hon. Cynhalion ni ein cyfarfod blynyddol cyffredinol yng Nghapel Tonyfelin ar Ebrill 18, i drafod busnes y gangen, ethol swyddogion ac ati, a dechrau paratoi rhaglen y flwyddyn nesaf. Ond mae angen rhywbeth i godi calon wrth drafod busnes, ac eleni penderfynon ni orffen y noson gyda chlonc a chacen, gan droi at ein llyfr ryseitiau ni ein hunain. Cyhoeddwyd y llyfr yn 2010, i godi arian i'r gangen pan oedd hi newydd ei sefydlu, a'r arian yn y coffrau'n brin.

Er bod y llyfr yn hen erbyn hyn felly, mae'r ryseitiau'n fytholwyrdd, ac yn hynod o flasus o hyd. Erbyn i ni brofi teisen siocled Gaynor, mefus siocled Siân, teisen lemwn Marian, a chreadigaeth sinsir, hufen a sieri Mo, roedd sawl un ohonom yn cynllunio ympryd ar gyfer y mis nesaf!

Ond nid ympryd sydd o'n blaen ym mis Mai, serch hynny, ond – yn addas iawn - sgwrs gan Lowri Haf Cooke, awdur y llyfr poblogaidd *Caffis Cymru*. Mae'r llyfr hwnnw wedi hen werthu allan, ond mae llyfr newydd yn yr arfaeth ganddi, ar dai bwyta Cymru. Felly trafod bwyd y byddwn ni y mis nesaf hefyd – bydd yn rhaid i'r ympryd aros ei dro...

Dr Elin Jones

Neges Heddwch ac Ewyllys Da Pobl Ifanc Cymru 2018

Gwahoddwn bobl ifanc ar draws Cymru a'r byd i uno gyda ni i dderbyn ac i rannu neges eleni.

Clywch a dathlwch y diolch a'r gobaith sydd yn ein lleisiau.

Y diolch am y cyfleoedd sydd ym mhob agwedd o'n bywydau a'r gobaith y dylai'r cyfleoedd yma fod ar gael i bawb.

Mae angen i ni deimlo'n hyderus ynghylch pwy ydym ni fel pobl, i siarad am yr hyn sydd ar ein meddwl a lleisio'n barn, ac i ddweud os oes rhywbeth yn ein poeni.

Ond nid oes gan bawb yr un cyfle i ddefnyddio'u llais. Pan fyddwn yn teimlo'n unig neu'n bryderus mae ein gallu i ddefnyddio ein llais yn gwanhau ac mae hi'n anodd siarad am bethau sy'n effeithio arnom.

Ar adegau eraill, rydym yn lleisio ein barn i glustiau sy'n gwrandio dim.

Gofynnwn:

- I bawb ein parchu pan fyddwn yn holi ac yn siarad am yr hyn sydd yn ein pryderu. Ni ddylai unrhyw un fod ofn defnyddio eu llais. Mae angen gwaredu'r stigma sydd yn gysylltiedig â mynegi emosiynau.
- Am gael gwybod pwy sy'n medru ein cynorthwyo wrth wneud dewisiadau bywyd ac at bwy y medrwn droi ar adegau unig neu bryderus.

I bawb ddefnyddio eu llais er lles eraill, er mwyn lleihau anghydraddoldeb a thlodi, gan fanteisio ar y llwyfannau a'r ymgyrchoedd sydd yn galluogi newid.

Mae gan bawb lais: ein gobaith yw fod gan bawb yr un cyfle i ddefnyddio eu llais.

Mae angen i ni bobl ifanc fanteisio ar unrhyw gyfle i godi ymwybyddiaeth o'r anghydraddoldebau sydd yn bod ar draws y byd.

Lluniwyd gan bobl ifanc Morgannwg Ganol

Eleni mae'r neges yn hyrwyddo gwasanaeth MEIC

Yn cael ei ddarparu gan ProMo-Cymru, mae Meic yn llinell gymorth gwybodaeth, cyngor ac eiriolaeth i blant a phobl ifanc 0-25 oed yng Nghymru. O ddarganfod beth sy'n digwydd yn yr ardal leol, i ymdopi gyda sefyllfa anodd, mae cynghorwyr llinell gymorth Meic yn gallu helpu plant a phobl ifanc gan roi gwybodaeth, cyngor defnyddiol a'r gefnogaeth sydd ei angen arnynt i wneud newidiadau.

Mae Meic yn agored 8yb tan hanner nos, 7 diwrnod yr wythnos. Mae Meic yn gyfrinachol, yn ddienw ac yn rhad ac am ddim. Mae posib cysylltu ar y ffôn (080880 23456), neges testun (84001) neu sgwrs ar-lein (www.meic.cymru). Rydym am annog ymateb – felly rhoddir gwahoddiad i bobl ifanc ymateb drwy heddwch@urdd.org #heddwch2018

Bydd fideo gan bobl ifanc Morgannwg Ganol

Bydd delweddau o'r neges ar gael i rannu ar gyfrifon cyfryngau cymdeithasol – bydd y rhain yn amlieithog

Byddwn yn hyrwyddo gwasanaethau cynghori MEIC yn y neges yng Nghymru - <https://www.meiccymru.org/cym/>

Rydym yn gweithio gyda Cymru dros Heddwch i greu pecyn gweithredu (dwyieithog) i ysgolion a grwpiau 'Rhoi'r neges ar waith'

Trefnwyd y cyfieithiadau gan UNA Exchange, WCIA, Prifysgol y Drindod Dewi Sant, EYST a Phrifysgol Abertawe

Mai 17 – Lansiad yn y Senedd

Mai 18 – gweithdy rhyngwladol i rannu'r neges yn fyd eang gyda chymorth myfyrwyr rhyngwladol sydd yn astudio yng Nghymru

Newyddion Ysgol Gyfun Cwm Rhymni

Taith ymchwil i'r Ffindir gan Rebecca Spiller o'r Adran Gymraeg

Ym mis Mawrth, bûm i'n ffodus iawn i gael fy newis gan y Cyngor Prydeinig i ymweld â'r Ffindir gyda grŵp o athrawon eraill. Bwriad y daith oedd astudio cyfundrefn addysg y wlad a sut mae'r wlad yn cynnwys leithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu yn ei chwricwlwm, gyda'r nod o gefnogi'r gwaith cynllunio ar gyfer cwricwlwm Cymru. Treuliom ychydig o ddiwrnodau yn Helsinki a Jyväskylä yn ymweld ag ysgolion, cwrdd â darpar-athrawon ac arbenigwyr, a dysgu am gyfundrefn addysg y wlad.

Wrth gyrraedd, roedd hi'n amlwg fod pethau'n wahanol yno. Eira mawr, ond disgyblion yn sgïo, sglefrio neu deithio ar sled i'r ysgol! Dim

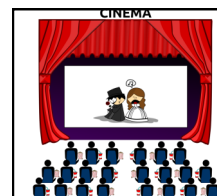
byd ar stop! Disgyblion yn treulio 45 munud mewn gwers ac yna'n rhuthro allan am 15 munud o lithro, chwarae hoci iâ, sglefrio neu sgïo, cyn dychwelyd i'r wers nesaf, a hyn yn parhau drwy'r dydd, bob dydd. Gwahanol iawn i'r gaeaf yng Nghymru! Rhai gwahaniaethau trawiadol eraill oedd bod disgyblion yn dechrau'r ysgol yn 7 mlwydd oed. Cyn hyn maent yn mynychu 'gofal dydd' er mwyn paratoi ar gyfer yr ysgol. Hefyd, nid oes profion cenedlaethol yn y Ffindir, dim TGAU yn 16, dim ond tystysgrif addysg sylfaenol. Nid oes chwaith gyfundrefn arolygu ysgolion. Yn hytrach, canolfan gwerthuso addysg sydd yn casglu data sampl i lywio gwelliannau, ond nid yw'n enwi nac yn cymharu ysgolion/dosbarthiadau/athrawon/disgyblion unigol. Er hyn, nid oedd yn ymddangos bod yr addysgu a dysgu yn y Ffindir yn wahanol iawn i Gymru.

Ffinneg yw iaith swyddogol y Ffindir, a Swedeg yn ail iaith swyddogol. Nid yw'n anarferol i bobl yno fod yn gyfarwydd â phedair iaith (neu fwy). Mae rhai plant yn dysgu ail iaith cyn iddynt ddechrau'r ysgol. Mae datblygu ymwybyddiaeth a diddordeb mewn ieithoedd eraill yn greiddiol i gwricwlwm y Ffindir a braf oedd gweld yr agwedd gadarnhaol tuag at gyflwyno a chynnal ieithoedd. Mae cyfundren addysg y Ffindir yn parchu ac yn dathlu mamiaith y disgyblion, hyd yn oed os nad yw'r iaith honno yn un o ieithoedd cenedlaethol y wlad. Fodd bynnag, darganfuom fod cynnydd yn nifer y bobl sy'n ystyried hyfedredd yn yr ieithoedd Ffinneg a Saesneg yn ddigon. Mae diddordeb mewn ieithoedd eraill yn dirywio ac mae gostyngiad yn y sawl sy'n astudio ieithoedd eraill. Gwelwyd tebygrwydd rhwng Cymru a'r Ffindir wrth ystyried yr iaith Swedeg. Mae Saesneg erbyn hyn yn iaith fwyfwy defnyddiol oherwydd diwylliant poblogaidd ac mae'r Swedeg, oherwydd hyn, yn gweld dirywiad. Dysgom fod disgyblion y Ffindir yn cael digon o awyr iach, digon o symud, a bwyd iach am ddim i bob disgybl amser cinio; mae ymddiriedaeth ym mhroffesiynoldeb ac ymreolaeth athrawon yno; ac mae dealltwriaeth a gwerthfawrogiad o'u holl ieithoedd. Dysgom hefyd, fod rhinweddau i'w canmol gan ein cyfundrefn addysg ni a bod gan Gymru lawer i'w gynnig a'i ddathlu!

Clwb Ffilm Ysgol Gyfun Cwm Rhymni

Cynhelir y clwb ffilm llwyddiannus er mwyn i'r disgyblion gymdeithasu, ymlacio ac i roi cyfle iddynt wylu ffilmiau efallai sydd yn newydd iddynt. Dechreuodd y clwb gyda tua wyth disgybl yn mynychu'n rheolaidd ond bellach gwelwyd twf aruthrol yn y niferoedd gyda dros drigain o ddisgyblion ffyddlon yn mwynhau'r cyfnod sinema. Gofynnwyd i Ioan Thomas, disgybl o flwyddyn saith sydd wedi mynychu'r clwb ers mis Medi pam ei fod yn hoff o'r clwb. Dywedodd "Rydyn ni'n cael cyfle i wylu ffilmiau diddorol ac mae'n braf cael trafod y ffilmiau gydag eraill mewn awyrgylch braf. Rwy'n teimlo'n gartrefol yng nghwmni ffrindiau newydd." Mae Ioan ar hyn o bryd wrthi yn gweithio ar daflen adolygiad ffilm er mwyn rhoi mwy o lais i'r disgyblion. Mae Matthew Preston, hefyd o flwyddyn saith, yn cytuno. Dywedodd "Mae Clwb Ffilm yn rhywle diogel i ni fynd amser cinio". Mynegodd Ethan Davies o flwyddyn saith "Dwi'n hoffi'r ffaith bod y clwb yn digwydd yn aml. Dwi'n hoffi cymdeithasu gyda fy ffrindiau er mwyn ymlacio am awr. Mae pawb yn parchu ei gilydd." Diolch i Miss Burrage am ei hamynedd a brwdfrydedd wrth iddi arwain y clwb

Newyddion Ysgol Gyfun Cwm Rhymni

Taith i'r India gan Rhys Morgan o'r Adran Gerdd

Ym mis Mawrth, ges i'r anrhydedd o fynd ar daith addysgol a drefnwyd gan y Cyngor Prydeinig i India.

Roeddwn i ond yna am wythnos, ond mae'r atgofion yn mynd i bara oes. Taith ar Tuk-Tuk trwy Fangalore, blasu'r bwyd gorau rwyf erioed wedi blasu yng Nghalcutta, a dysgu am fywyd yr enwog Tagore yn Santinketan.

Bwriad y daith oedd cael blas ar addysg arloesol yn y wlad, ac hefyd rôl y celfyddydau o fewn ystod eang o ysgolion.

Cawsom groeso cynnes ym mhob lle wnaethon ni ymweld â nhw. Rwy'n siŵr gallwn ysgrifennu llyfr bach o'r holl uchafbwyntiau, ond mae yna un neu ddau beth yn sefyll allan.

Yn ystod ein hamser ym Mangalore, ymwelon ni ag ysgol o'r enw Christel House, ysgol a agorwyd gan yr entrepreneur Americanaidd Christel DeHaan ar gyfer rhai o blant tlataf y byd. Roedd yr ysgol yn andros o brydferth, gyda gwaith celf ymhobman, gerddi anhygoel ond yn fwy syfrdanol oedd y wên oedd ar wyneb pob un disgybl ac aelod o staff. O ystyried fod y disgyblion yma yn byw yn un o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yn y byd, roedd eu hagwedd tuag at ddysgu wedi fy ysbrydoli.

Ar ein diwrnod olaf cawsom wahoddiad i Ysgol Ryngwladol Calcutta. Ar ôl cael ein croesawu gyda disgled o Chai traddodiadol, gwelsom berfformiad dawns wych gan ddosbarth blwyddyn 8, a sgwrs hir gyda staff a disgyblion yr ysgol. Maent yn credu yn gryf mewn ethos o gyd-weithio fel staff ar draws sawl pwnc, sydd wir yn rhywbeth gallwn elwa ohono yn y wlad hon, yn enwedig wrth gyflwyno'r cwricwlwm Dyfodol Llwyddiannus yn 2019. Trafodon ni hefyd y posibilrwydd o'n hysgolion yn cyd-weithio yn y dyfodol. Gyda'r byd nawr mor fach, gall y ddwy ochr elwa'n enfawr o'r cysylltiadau yma.

Mewn tri gair?

Bythgofiadwy.

Gwyllt.

Anhygoel.

Ers agor fel canolfan gymunedol yn 2015, mae'r hen ysbyty wedi mynd o nerth i nerth. Erbyn diwedd 2018 bydd gwaith wedi dechrau ar adfer dau lawr uchaf adeilad Y Glöwyr.

Dau o'n prif amcanion yw sicrhau bod y ganolfan yn ddwyethog a chynnwys plant a phobl ifanc yr ardal yn ein datblygiad. Weithiau mae'n bosibl cyfuno'r ddau nôd. Bob bore Gwener rhwng 9.30 ac 11.30 mae Y Glöwyr Bach yn cyfarfod. Grŵp yw hwn sy'n darparu gweithgareddau trwy gyfrwng y Gymraeg i blant iau nag oed meithrin. Edrychwch ar dudalen Facebook Canolfan y Glöwyr am fwy o wybodaeth.

Mae gennym gysylltiad agos ag ysgolion cynradd tref Caerffili, yn cynnwys Ysgol Gymraeg Caerffili, Ysgol y Castell ac Ysgol Ifor Bach. Bydd ein Llysgenhadon Cynradd yn cyfarfod unwaith bob tymor ac maen nhw'n grŵp bywiog a brwdfrydig o Flwyddyn 5 sy'n rhoi syniadau gwych i ni ar gyfer y ffordd ymlaen.

Yn ddiweddar buon nhw wrthi'n brysur yn cynllunio'r Ystafell Ddigidyddiaid, yr ystafell fawr ar y llawr cyntaf ym mlaen yr adeilad (hen ward y plant flynyddoedd yn ôl). Cafwyd cynlluniau diddorol a hynod o ymarferol a deallus. Caiff cynlluniau'r Llysgenhadon eu rhoi ar waith cyn bo hir!

Cawn gwmni pobl ifanc o'n hysgolion uwchradd yn y Fforwm Ieuentid, sy hefyd yn cwrdd bob tymor, gyda chefnogaeth gref gan Ysgol Cwm Rhymni. Ar hyn o bryd maen nhw'n ystyried cynllun Comisiwn Bevan ar gyfer dyfodol y Gwasanaeth Iechyd ac yn meddwl am sut y gall Canolfan y Glöwyr wella lles a ffitrwydd pobl yn y gymuned. Cawn fudd enfawr o frwdfrydded a chreadigrwydd yr holl bobl ifanc hyn.

Wrth gwrs mae gweithgareddau Cymraeg eraill yn y ganolfan: cwrs ipad trwy gyfrwng y Gymraeg, gwersi Cymraeg i ddysgwyr, gweithgareddau gwyliau ysgol y Fenter Iaith a llawer o gyfarfodydd fel parti 200fed rhifyn Cwmni.

Mae caffi'r Glöwyr ar agor foreau Mawrth, Mercher a Sadwrn. Beth am alw heibio am banded a sgwrs a darganfod mwy am ein gweithgareddau? Cewch groeso twymgalon.

Sweep Chwe Gwlad Canolfan Y Glöwyr

Mae gweld adfer cyn-adeilad Ysbyty'r Glöwyr wedi bod yn fater o falchder i bobl yr ardal ond y gwaith heb ei orffen eto. Mae'r sialens o godi arian i'w gynnal yn parhau a dyma is-bwyllgor gweithgareddau'r Gymraeg yn penderfynu mai un ffordd o wneud hyn eleni oedd drwy drefnu 'sweep' Chwe Gwlad 2018. Caiff tair gêm eu chwarae ar bum penwythnos yn ystod Chwefror a Mawrth a gofynnwyd i ymgeiswyr y 'sweep' benderfynu pa wlad fyddai'n fuddugol ym mhob un o'r pymtheg gêm.

Rhannwyd y taflenni i sawl ardal ac er mawr lawenydd i'r trefnwyr, daeth dros 100 o geisiadau i law. Ar ddiwedd pob gêm gwiriwyd yr ymdrechion gan gofnodi marc i bob un.

Ar un o'r ffurflenni, roedd yr enw yn anos ei ddarllen a dim rhif ffôn wedi'i gynnwys chwaith. Ar ddiwedd y trydydd penwythnos, roedd yr ymgais ddirgel yn agos at y brig a chynnwrf y cystadlu a'r

penbleth yn gafael yn y trefnwyr. Sgwn i os taw hwn fyddai'r ymgais fuddugol ar derfyn y Chwe Gwlad? Wedi hir ddyfalu a holi, cafwyd mai 'y brenin' ei hun oedd wedi cwblhau'r daflen a dim syndod felly fod ei broffwydoliaethau mor gywir; roedd 'hwn' yn deall ei rygbi i'r dim. Yn y pendraw, nid ef oedd yn fuddugol; aeth y fraint honno i ferch leol, ond gallwn fod yn hapus fod seren, un o uwchnofâu rygbi'r byd, wedi cefnogi'n hymdrechion yng Nghwm Rhymni, ie, y dihafal Barry John.

Mae camp y sawl a ddaeth i'r brig yn un i ryfeddu ati. Llwyddodd 'hon' i ddarogan y canlyniad cywir i bob un o'r pymtheg gêm. Ystyriwch: Lloegr oedd y ffefrynnau eleni ond llwyddodd un o ferched ifanc y Cwm i ddyfalu y byddent yn colli yn erbyn yr Alban a Ffrainc. O bosib mae ganddi belen risial a honno'r un siâp â phêl rygbi ond gallwn gyhoeddi mai'r enillydd oedd Angharad Lewis.

Llongyfarchiadau iddi ar ei 'champ lawn' yn ennill 'grand slam' sweep Canolfan Y Glöwyr 2018. Diolch i bawb am eu cefnogaeth. Gobeithiwn eich bod wedi mwynhau wrth godi elw o £166.00 at achos da. Os na chawsoch gyfle i gyfranogi eleni, fe fydd 'sweep' yn cael ei drefnu yn 2019. Byddwch yn barod gyda'ch pensiliau i ddarogan sgorau'r Chwe Gwlad flwyddyn nesaf.

Ac yn digwydd yng Nghanolfan y Glowyr (Yr Hen Ysbyty).....

Sesiynau iPad

Mi fydd Gwyneth Davies yn cynnal sesiynau newydd dosbarthiadau iPad i redeg ar y dyddiadau canlynol –

Mai 14, Mai 21, Mehefin 4ydd, 11eg, 18fed, 25ain. Bydd 6 sesiwn o ddwy awr a hanner = 15 awr. Boreau Llun ydy'r rhain 10-12.30.

Y tro hyn ein pwnc fydd defnyddio rhaglen Keynote sy'n rhaglen i greu cyflwyniad. Mae'n rhaglen dda a'r sgiliau a ddysgir yn rhai trosglwyddadwy iawn ar gyfer rhaglenni eraill. O ddysgu'r sgiliau, gellir creu cyflwyniad personol i gofio achlysur, taith arbennig neu i gyflwyno gwybodaeth i eraill wrth gwrs. Gellir ei ddefnyddio fel modd i greu llyfr digidol hollol personol ar gyfer plentyn / person arbennig-anrheg hyfryd! Wrth gwrs hefyd gellir ei argraffu'n gopi caled fel 'Photobook'.

Oes diddordeb gennych? Gadewch i mi wybod. Rhaid cael 6 person i ni redeg y dosbarth. Caiff y dosbarth ei ariannu gan Addysg Oedolion Cymru (y WEA gynt). Os ydych eisiau mwy o wybodaeth cysylltwch gyda fi. Os ydych yn nabod rhywun fydde falle gyda diddordeb pasiwnch y neges ymlaen.

Atgofion braenaru'r tir

gan *Y Parchedig Denzil John*

Roedd y cyfnod cyn rhifyn cyntaf Tua'r Goleuni, a esblygodd i fod yn *Cwmni* yn ddigon difyr wrth i'r ysgol geisio pontio gyda'r gymuned ehangach. Prin oedd y gwir gyswllt rhwng y gwahanol gymunedau yng Nghwm Rhymni â'i gilydd, ac ar wahan i'r afon, ni fu cyswllt amlwg rhwng yr ardal o dref Rhymni i Fachen. Roedd daearyddiaeth y llywodraeth leol yn amrywio, ond yn nyfodiad Cyngor Dosbarth Cwm Rhymni a sefydlu Ysgol Uwchradd Cwm Rhymni, daeth y cortynnau yn dynnach.

Un o'r anhawsterau i ddisgyblion ysgol cyfrwng Cymraeg oedd sylweddoli bod yna Gymry Cymraeg yn byw oddi allan i'r sefydliad addysgol. Ceisiodd yr ysgol sefydlu papur bro drwy gyfrwng y Gymraeg gan ofyn i'r disgyblion gyfrannu erthyglau a darnau o waith yn darganfod y cwm. Enwyd y cynhyrchiad hwnnw yn Fflam y Cwm, gan hau hadau ar gyfer cydio yn y patrwm o Bapurau Bro oedd yn datblygu ledled Cymru. Bu llywodraethwyr yr ysgol yn awyddus i hyrwyddo hyn ac yn y cyfnod rhwng 1995-1997 bu tair ymdrech i gael trefn ar y syniad.

Un o'r nodau oedd creu sefyllfa lle byddai'r papur yn cael ei gynhyrchu ar y cyd rhwng trigolion y fro a disgyblion yr ysgol. Byddai gofyn casglu cyfeiriadau Cymry Cymraeg y cymunedau a gofyn iddynt gytuno i dderbyn y papur, a cheisio gan y disgyblion i'w dosbarthu. Y nod yma oedd hyrwyddo'r syniad bod y disgyblion yn cyfarfod gyda Chymry Cymraeg yn eu hardaloedd eu hunain, ond roedd y dasg hon yn gofyn gormod o egni ac amser trefnu'r dosbarthiad hwnnw. Gan fod Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd yn dod i'r fro ym Mehefin 1997, cytunwyd mod i yn gweithredu fel golygydd a bod disgyblion a staff yr ysgol yn ffurfio Pwyllgor Golygyddol. Gweithredodd Mr Hefin Mathias, y prifathro, fel cadeirydd, gyda Mrs Meryl Darkins a Ms Alyson Price yn gweithredu fel swyddogion busnes. Cytunodd Miss Caryl Davies, Mr Lloyd Mahoney a Mr Rhys Thomas fod yn gynrychiolwyr staff, gyda Miss Claire Hyde a Miss Amelia Brewer yn cynrychioli'r disgyblion.

Denzil John, Ann Lewis, Gwilym Dafydd a Ben Jones yn mwynhau dathlu cyhoeddi 200fed rhifyn y papur.

Ein diolch i'r "Dinesydd" am y llun.

Derbyniwyd na ellid disgwyl i'r ysgol ddosbarthu a buan ceisiwyd creu rhwydwaith arall o blith trigolion yr ardaloedd i wneud hynny. Roedd y cylchrediad dros y cant yr adeg honno, ond er i'r nifer gynyddu wedyn, prin y bu i'r cylchrediad ledu'n sylweddol. Roedd yn fater o ennill a cholli dros y blynyddoedd, hyd at heddiw. Yn ffodus, llwyddodd Mr Mathias i sicrhau grant o Fwrdd yr Iaith, a daeth hwnnw fel angor economaidd i'r papur, ac roedd y sawl a'i derbynai, naill a'i drwy'r post neu drwy'r dosbarthwyr yn talu £3 am 10 rhifyn.

O ran y cynnwys, roedd angen rhwydwaith o ohebwyr i gynrychioli ardaloedd, y mudiadau, yr eglwysi a'r ysgolion, ac roeddem yn ddibynnol ar eu hymdrechion hwy. Bu Mr Dafydd Islwyn Huws a Mr Ben Jones yn barod i lunio erthyglau misol a bu Mr Elwyn Parry yn selog ei fyfyrddau. Cytunodd eraill lunio ysgrifau, ac roedd cyfres o atgofion gan Mrs Lily Richards yn dwyn i gof hanes sefydlu'r Ysgolion Cymraeg yn ddifyr tu hwnt. Bu ymdrech i nodi hanes a lluniau priodasau disgyblion y fro, a bu'r amcan i sôn am gyn-ddisgyblion a fyddai'n defnyddio'r Gymraeg yn eu gwaith yn ddiddorol iawn.

Atgofion braenaru'r tir (parhad)

Mewn ardaloedd naturiol Gymraeg yng ngorllewin a gogledd Cymru, roedd holl hanes y gymuned yn berthnasol i'r darllenwyr, ond nid felly mewn ardaloedd lle gwelid y Gymraeg fel iaith leiafrifol. Byddem yn cynnwys amryw hysbysebion, heb dderbyn tâl amdanynt, er mwyn i'r papur edrych fel papur, ac weithiau byddai'r cyfryngau torfol yn hapus i gynnig hysbyseb gan dalu am y gofod.

Camp anodd oedd cael lluniau o ansawdd, gan bod y lluniau camera yn anghyson eu safon, a byddai cwmni Caerffili Print, yn gorfod sganio pob llun, a'i drosglwyddo ar ffilm cyn ei ludo ar y dudalen wrth i'r broses argraffu ddigwydd. Roeddwn yn ddibynol ar fy mhriod Sian i brawf-ddarllen y papur, a gwerthfawrogais ei chyfraniad yn fawr, ynghyd â pharodrwydd Mrs Llinos Lloyd am gyfnod gyda'r dasg hon. Roedd gofyn teipio'r ysgrifau yn aml, a'u golygu wrth wneud. Byddai amser wedyn yn dosbarthu'r copïau i'r dosbarthwyr ardal, ac wrth i weinyddiad y papur fynd allan o'r ysgol, cytunodd Mr Eyron Thomas i ysgwyddo cyfrifoldeb yr ochr ariannol, ac rydym yn dal yn ei ddyled.

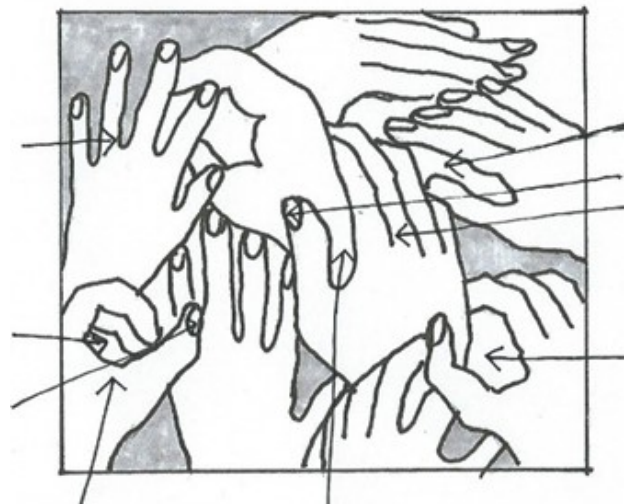
Ar ôl 14 blynedd yn y gwaith, daeth yr amser i ymddiswyddo a throsglwyddo'r gwaith i eraill, a gwerthfawrogaf fod y tîm presennol o dan arweiniad Mr Ben Jones wedi gweld modd i ddatblygu'r papur. Trosglwyddwyd gwaith argraffu Cwmni i ofal Tower Print,

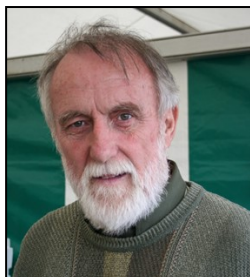
Bedwas, ac mae'r ansawdd wedi gwella gyda'r cyfarpar digidol sydd ar gael bellach.

Erys sawl her o'n blaen, gan fod angen gweld y cenhedlaethau sy'n iau na hanner cant yn perchnogi'r weledigaeth, ac yn dangos pa fath o bapur fyddai yn dderbyniol iddynt. Mae'n bwysig ein bod yn cofnodi hanes Cymreictod yr ardal ac yn cynnig deunydd darllen i drigolion y fro yn y Gymraeg. Un o'r anhawsterau yn fy nghyfnod i oedd bod amryw yn tybied mod i'n gwybod am ffaith neu stori, pan nad oeddwn wedi ei chlywed. Gallaf ond pwysu ar bawb i anfon ebost at y golygydd i sôn am unrhyw a phob digwyddiad mor fuan a bo modd. Gwell clywed yr un sylw droeon na pheidio ei glywed o gwbl. O ddiddordeb, trefnwyd fod copi o'r Tua'r Goleuni cyntaf yn y blwch o dan yr Obelisk sydd ar y Twyn, gyda llu o ddarnau eraill i drigolion y dyfodol eu darganfod. Carwn ddiolch am bob cefnogaeth a gefais yn y gorffennol, ac edrychwn ymlaen i gydweithio gyda'r genhedlaeth iau i weld Cwmni yn parhau i gynnig deunydd perthnasol i drigolion y fro.

Dyma'r atebion i'r posau ar dudalen 7. Sawl un gawsoch chi'n iawn?

Colofn

Dafydd Islwyn

Ers wythnosau lawer rydw i wedi clywed y grŵp Sorela yn canu 'Y Ferch o'r Bargoed'. Bum yn pendroni am ddyddiau a ddylwn holi Linda Griffiths, mam y tair merch, a'i peidio. Ar raglen Shan Cothi, dydd Gwener yr 2ail o Chwefror clywais Linda yn trafod 'Y Ferch o'r Bargoed' cyn darllen y bennod ola o'i chyfrol 'Seidr Ddoe - Atgofion Linda Drwy Ganeuon'. Ei chyfrol hi oedd Llyfr yr Wythnos yr wythnos honno. Yn syth wedi'r rhaglen archebais gopi o'r gyfrol o Awen Meirion, Y Bala. Ar droad y post derbyniais y gyfrol. Ar fy union troi at bennod olaf y gyfrol, a gyhoeddwyd gan Wasg Carreg Gwalch. Y frawddeg gynta, "Mae 'Y Ferch o'r Bargoed' yn olrhain hanes Taid a Nain ar ochr Dad."

Yn y pedwerydd paragraff dywed: "Roedd Blodwen, sef nain Penrhos yn enedigol o Bontlotyn, ger y Bargoed yn Ne Cymru. Roedd ei thad a thri o'i frodyr wedi symud i lawr i dde Cymru i chwilio am waith yn y pyllau mewn cyfnod o galedi yn y byd amaethyddol yn Sir Drefaldwyn. Yno y bu Nain nes oedd hi'n saith oed. Ond roedd ei hiechyd hi'n wael, cael niwmonia drwy'r adeg ac mi ddaeth i Sir Drefaldwyn i fyw lle'r oedd yr awyr yn lanach, at ei thaid a'i nain yn Upper Hall ger Meifod ar draws yr afon i faes y Steddfod Genedlaethol ym Mathrafal!

Ymhen amser, dechreuodd Blodwen ganlyn bachgen lleol o'r enw David. Nid oedd ei thaid yn fodlon ar hyn oherwydd cefndir ei chariad. Gan nad oedd ef am ei gweld yn priodi dyn tlawd mi addawodd sofrenni aur iddi. Gwrthod a wnaeth Blodwen. Pennill ola y gân sy'n mynegi meddyliau David ydy,

Diolch iti ferch o'r de
Rwyf heddiw yn fy seithfed ne',
A thithau wedi nerbyn i
Ein cariad fydd ein cyfoeth ni.

A'r gytgan,

Ond beth yw cyfoeth, dwed i mi,
A thithe'n dweud 'Rwy'n dy garu di',
Ac i mi mae pob un gair
Yn werth mwy na llond dwrn o aur.

Bu Linda yn aelod o'r grŵp gwerin Plethyn. Fe gyfansoddodd Y Prifardd Emrys Roberts englyn iddo,

Pa wlith mor loyw â'r Plethyn -Dawn Linda'n
Lendid fel y bechgyn;
Nodau aur cân aderyn
Tyner lais fel ton ar lyn.

Linda Griffiths o Plethyn gyda'i merch Jane Angharad o'r band Sorela

Prynais hefyd 'Drama Un Dyn' gan Tony Jones, Ynys Môn. Ceir cyfeiriad at Fargod yn y gyfrol! Yn ei bennod, 'Yn ôl ar flaen y llwyfan' ceir gwerthfawrogiad yr awdur o gyfraniad nodedig George Fisher, Llangefni i'r ddrama ar Ynys Môn. "Mae'n rhaid mynd yn ôl i 1931 i ddechrau pan ddaeth llanc ifanc o'r Bargoed yng nghymoedd y de i Llangefni yn athro Mathemateg yn yr Ysgol Ramadeg. Hon oedd ei swydd gyntaf a'i enw oedd Francis George Fisher."

Yn ddiweddarach mae'n dwyn i go gystadleuaeth y Goron yn Y Genedlaethol, Aberdâr, 1956. Cynigiwyd y Goron am ddrama fydryddol y flwyddyn honno. Cystadleuodd George Fisher. Meddai Tony Jones: "Teitl drama George oedd 'Merch y Medusa' ac roedd dau o'r beirniaid yn fodlon ei gwobrwyo, ond roedd John Ellis Williams yn erbyn am nad oedd modd ei llwyfannu, felly methiant fu ymdrech lew George."

Anghywir. Beirniadaeth gyfansawdd a gafwyd. Dywedodd y beirniaid wrth agor eu sylwadau ar ddrama George Fisher "..... y mae iddi dri gwendid sylfaenol - mewn iaith, mewn cymeriadaeth ac mewn techneg!" Gan nad oedd felly yn cyrraedd y safon, dywedodd y tri beirniad: "..... oherwydd hynny y mae'n rhaid i ni atal y wobr." Y ddau feirniad arall oedd Thomas Parry a D. Tecwyn Lloyd.

Colofn y Dysgwyr

gan Ann Lewis

Ysgrifennodd Eifion Wyn gerdd i bob un o fisoedd y flwyddyn ond ei gerdd i fis Mai yw'r un fwyaf poblogaidd. Mae'r iaith dipyn bach yn llenyddol erbyn hyn ond mae'n rhoi disgrifiadau hyfryd a gwreiddiol. Rwy'n hoffi'r syniad o'r gwlith yn gwersylla ar y borfa ac yn codi'n fore. Mae'r gerdd yn llawn o hapusrwydd y bardd achos bod ei hoff fis wedi cyrraedd. Mae posau yma hefyd : mae'r gôg wrth gwrs yn canu ei enw poblogaidd ei hun. Hefyd ydych chi'n gwybod nawr ym mha fis roedd penblwydd Eifion Wyn?

Mai

Gwn ei ddyfod, fis y mêl,
Gyda'i firi yn yr helyg,
Gyda'i flodau fel y barrug –
Gwyn fy myd bob tro y dêl.

Es yn fore tua'r waun,
Er mwyn gweld y gwlith ar wasgar,
Ond yr oedd y gweryll cynnar
Wedi codi o fy mlaen.

Eistedd wnes tan brennau'r glôg,
Ar ddyfodiad y deheuwynt;
Edn glas ddisgynnodd arnynt
Gan barablu enw'r gôg.

Ni rois gam ar lawr y wîg
Heb fod clychau'r haf o dano,
Fel diferion o ryw lasfro
Wedi disgyn rhwng y brig.

Gwn ei ddyfod, fis y mêl,
Gyda'i firi, gyda'i flodau,
Gyda dydd fy ngeni innau –
Gwyn fy myd bob tro y dêl.

llenyddol : literary

gwreiddiol : original

gweryll : camping

codi'n fore : getting up early

posau : puzzles

y gôg : the cuckoo

Gwn ei ddyfod : I know it's arrived

mêl : honey

miri : fun

helyg : willow barrug : ground frost

Gwyn fy myd : How happy I am

gwaun : meadow

y gwlith ar wasgar : the scattered dew

y glôg : precipice, cliff

Ar ddyfodiad y deheuwynt : when the south wind arrived

edn = aderyn : bird

parablu : speaking

y wîg : the forest

clychau'r haf : summer bells / bluebells

diferion : drops

glasfro : a blue realm

brig : branches

Newyddion BanglaCymru

Wrth adlewyrchu ar fy nhaith ddiweddar i fonitro'r gwaith yn Bangladesh, mae cymysgedd o emosiynau'n dod i'm rhan; teimladau o lawenydd a balchder i dristwch ac ing.

Ar ôl i dîm meddygol BanglaCymru weithio yng ngwersyll ffoaduriaid y llwyth Rohingya yn Ne Bangladesh aeth y tîm i ddinas Tangail i gynnal sesiwn o lawdriniaethau hollt, sef priod waith yr elusen. Yma dros dridiau bu'r tîm yn gweithio o'r bore bach yn aml tan oriau man y bore wedyn a llwyddo i berfformio 44 o lawdriniaethau a rhai ohonynt ar gleifion ag anffurfiadau difrifol.

Ymwelais â'n canolfan feddygol bob diwrnod a braf oedd gweld y bobl leol yn gwerthfawrogi'r ddarpariaeth, ac yn fwy na dim yn rhyfeddu eu bod yn gallu gweld meddyg heb orfod talu. Mae sesiwn y bore dan ofal Dr Dipa, meddyges fu'n gweithio i ni yn achlysurol yn y gorffennol a sesiwn gyda'r nos dan ofal ein cydlynnydd, Dr Jishu. Mae'r ganolfan ar agor o 9.00 y bore tan 10.00 yr hwyr gyda'r gweithwyr ategol, sef y nyrs dan hyfforddiant sy'n byw yn y ganolfan a dau gynorthwy-ydd yn cadw'r drws yn agored. Pe cyfyd achos brys, nid yw'n cymryd mwy na 10 munud i Dr Jishu deithio i'r ganolfan o'i gartref.

Mae ein hymwelydd iechyd, sy'n cael ei noddi gan Soroptimists Pontypridd allan yn ddyddiol yn gweithio ym mysg y tlodion. Mae ein clinig llygad bob pythefnos hefyd yn llwyddiant mawr.

Un o'r profiadau mwyaf ingol a brofais oedd hanes Diba, merch fach 9 oed o deulu hynod dlawd losgodd 45% o'i chorff bron i flwyddyn yn ôl mewn rhan ogleddol o Bangladesh. Mae'n rhyfeddol ei bod wedi goroesi o gwbl, a cefais wybod fod ei phoenau am flwyddyn gyfan wedi bod yn rhai arteithiol. Clywodd un gŵr lleol am waith BanglaCymru a dod â'r fechan yr holl ffordd gyda'i rhieni ar fws i'n canolfan. Bu'r teulu cyfan yn aros yno, ac ar ôl y driniaeth fawr fe'i symudwyd i ysbyty gyffredinol yn y ddinas, lle cafodd ofal o natur ddwys dan arweiniad Dr Jishu. Anghofiaf fyth sgrechfeydd annaearol y fechan wrth newid ei gwaed-ddillad. Da yw dweud ei bod bellach yn gwella yn dilyn y gwaith impio helaeth.

Treuliwyd deuddydd mewn ardal bellennig, lle nad oes darpariaeth feddygol, a chynnal meddygfa mewn cwt cymunedol. Gwelwyd tua 250 o gleifion yn ystod y cyfnod, llawer ohonynt yn dioddef o anhwylderau difrifol ac achubwyd sawl bywyd.

Ni fyddai hyn i gyd yn bosib oni bai am garedigrwydd a chefnogaeth fy nghydwladwyr.

BWRLWM YN Y BEECH

Tafarn Y Beech Tree,
Ystrad Mynach

Nos Iau Thursday

19:00 ymlaen onwards

Dydd Iau olaf y mis.

Last Thursday of Every month.

Noson gymdeithasol dros diod, dewch i ymuno am sgwrs. Addas i siaradwyr Cymraeg o bob allu.

Social night over a pint, join us for a sgwrs. Suitable for Welsh speakers of all abilities.

01443820913 huwrowlands@mentercaerffili.cymru

mentercaerffili.cymru

Teithiau Clwb Cerdded / Walking routes

10:00—12:00

Ebrill 25 – Mynydd y Grug - Cwrdd ym maes parcio isaf Clwb Golf Brynmeadows NP12 2RB

Mai 2 - Llwybrau Fan - Cwrdd ym maes parcio Llwybrau Fan, Rudry CF83 3DB

Mai 9 - Rowan Tree/Llanfabon - Cwrdd ym maes parcio tafarn 'Rowan Tree' CF46 6PR

Mai 16 - Camlas Llangynidr - Cwrdd ym maes parcio tafarn 'Coach and Horses' NP8 1LS

Mai 23 - Twmbarlwm - Cwrdd ym maes parcio tafarn 'Y Darran' Risca NP11 6GU

Mai 30 - Y Wenallt - Cwrdd ym maes parcio 'Mountain Snack Bar' Mynydd Caerffili CF83 1JA

Mehefin 20 - Cyfarfod Cynllunio - Swyddfa Menter Caerffili

Menter Caerffili Office

Suite 1, Parc St Margaret's, Aberbargod, CF81 9FW

*Bydd angen gwisgo esgidiau cerdded addas ar gyfer y teithiau.

Pwysu Crwn Kettlebells

gyda / with

Jacqui Spiller

07815 098056

jacspill1@gmail.com

@

Hengoed Community Centre

Park Rd, Hengoed CF82 7LT

£3 y sesiwn / £20 am 10 sesiwn

Suitable for all levels of Welsh — total beginner to fluent and all levels of fitness. Addas ar gyfer pob level o Gymraeg a ffitrwydd.

No need to book, just turn up! / Dim angen bwcio lle, jyst trowch i fyny!

7-8pm

**Pob dydd Mercher
Every Wednesday**

dysgucymraeg.cymru
learnwelsh.cymru
Gwent

mentercaerffili.cymru

Dyddiad Ffilifest

Eleni yw...

9fed o Fehefin 2018

Dewch yn llw!

SADWRN SIARAD

Mai 26 May 2018

10:00-12:00

Caffi Yr Hen Lyfrgell Caerffili

Parc Morgan Jones

Cyfle i gael paned a sgwrs hefo siaradwyr Cymraeg eraill. Croeso mawr i bawb.

An opportunity to have a cuppa and a chat with other Welsh speakers. Everyone welcome.

mentercaerffili.cymru

#PethauBychain gwybodaeth@mentercaerffili.cymru 01443 820913

mentercae

Cwrs Coginio

Welsh Language sessions

Dechrau Nos Lun, Mai 14eg

Starting Monday, May 14th

Cwrs 4 wythnos 4 week course

18:30 - 20:30

Ystafell Coginio Cooking room

Safle Y Gwyndy, Caerffili

(Mynedfa drwy'r ganolfan chwaraeon

Entrance via leisure centre at the back)

£5 y sesiwn each session

01443 820 913 - hu

Trefnu Blodau

Welsh Language sessions

Dechrau Dydd Llun Starting Monday

Ebrill 30 April 30, 2018

18:30-20:30

£5 y sesiwn per session

Dosbarth bob pythefnos Fortnightly classes

Ystafell Gwaith Coed Woodwork room,

Safle Y Gwyndy Y Gwyndy Site,

Cwm Rhymni, Caerffili

(Mynedfa nos drwy'r ganolfan chwaraeon

Night entrance is through the sports centre)

Cysylltwch i dderbyn manylion y trefniant cyntaf

Contact to receive details for the first arrangement

debbiethomas@mentercaerffili.cymru 01443 820913

Dydd Ewyllys Da

I:

Oddi wrth:

Eisiau ymarfer eich Cymraeg?

Ymunwch â ni ar 2-il ddydd Gwener y mis

Llyfrgell Caerffili (ar yr 2-il lawr)

2 o'r gloch 11eg Mai

Yn darllen "Pobol i'w Hosgoi" gan Ruth Richards

Hefyd: Bore coffi ym Medwas, Caffi'r Graig
bob dydd Llun o 10.30 ymlaen

A'r bore coffi yn y Malcolm Uphill
(Wetherspoons), Caerffili

bob dydd Mawrth o 10 o'r gloch ymlaen

Cyswllt: penneyje961@gmail.com

Merched y Wawr Cwm Rhymni

Nos Fercher, 16eg Mai

7.00 yh

(yn cwrdd yn gynt na'r arfer)

Ysgol Penalltau (Cwm Calon)

Lowri Haf Cooke a'i Byd Bwyd

3 punt mynediad os nad yn aelod

Croeso cynnes.

Hanes Cwm Ni

7/6/18 Alun Tudur

Hanes Yr Annibynnwyr yng
Nghymru

5/7/18 Dave Hale

Effaith y pla ar bobl Cymru +
dathlu diwedd y flwyddyn gyda
Côr Afon Lwyd a Clwb Gwerin
Dysgu Cymraeg Gwent

Eisiau dysgu mwy am
hanes Cymru? Dewch i
wrandio. Croeso i bawb.
Addas ar gyfer siaradwyr
CANOLRADD / UWCH /
HYFEDREDD

Clwb Rygbi Penallta

Ystrad Mynach CF82 7EP

7:00yh

Am ragor o fanylion:

helen.young@coleggwent.ac.uk

01495 333702

Clwb Darllen Cwmni

Llawr Cyntaf

Llyfrgell Newydd Caerffili

2:00 o'r gloch

Mai 14eg

Dyddiadur Dewi Llwyd

Mehefin 4ydd

Syllu ar Walia Ffion Dafis

Gorffennaf 2ail

Yr Eryr Gareth Williams

penneyje961@gmail.com

Croeso Cynnes i Bawb

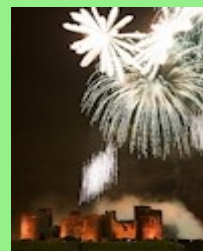
Cwmni

Heddwch

Torrwch y cerdyn allan, ei blygu a'i yrru at ffrind. Croeso i chi ei lungopio

Cyngor Tref Caerffili
DIGWYDDIADAU 2018

Mehefin 22^{ain} – 24^{ain} Gŵyl Flodau Tachwedd 3^{ydd} Tân Gwyllt

Gorffennaf 8^{fed} Velathon

Rhagfyr 8^{fed} – 9^{fed} Marchnad Nadolig

Gorffennaf 27^{ain}–29^{ain} Caws Mawr

Rhagfyr 20^{fed} Gorymdaith Llusernau

Tachwedd 23^{ain} Troi Goleuadau'r Nadolig Ymlaen

Ceir mwy o wybodaeth ar wefan Cyngor Tref Caerffili

www.caerphilly.gov.uk/events